Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Informacja Ministra Edukacji na temat na temat aktualnej sytuacji edukacyjnej mniejszości ukraińskiej w Polsce w świetle napływu migrantów z Ukrainy

1. Organizacja nauczania języka mniejszości ukraińskiej, własnej historii i kultury.

Obywatele polscy narodowości lub pochodzenia ukraińskiego mają status mniejszości narodowej, przyznany na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym .

Przepisy art. 13 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty umożliwiają organizowanie w szkołach publicznych - na wniosek rodziców - zajęć służących podtrzymywaniu tożsamości językowej i kulturowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym przez organizowanie nauki języka mniejszości, nauki własnej historii i kultury oraz geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa.

Nauka języka mniejszości narodowej może być prowadzona:
1) w osobnych grupach, oddziałach lub szkołach;
2) w grupach, oddziałach lub szkołach - z dodatkową nauką języka oraz własnej historii i kultury;
3) w międzyszkolnych zespołach nauczania.

Złożenie przez rodziców wniosku oznacza obowiązek uczestniczenia ucznia w zajęciach zarówno z języka mniejszości ukraińskiej, jak i własnej historii i kultury, przy czym:
- ocena z języka mniejszości jest wliczana do średniej ocen ucznia i ma wpływ na jego promocję,
- ocena z historii i kultury własnej mniejszości jest wliczana do średniej ocen ucznia, nie ma jednak wpływu na jego promocję.

Szkoła może również, za zgodą organu prowadzącego, zorganizować naukę geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa.

Nauczanie języka mniejszości narodowej może być prowadzone w szkołach w różnych formach:
1) język mniejszości może być językiem nauczania szkolnego (wykładowym): wówczas zajęcia edukacyjne w klasie są prowadzone w tym języku z wyjątkiem zajęć obejmujących edukację polonistyczną na etapie edukacji wczesnoszkolnej, a na dalszych etapach edukacyjnych – z wyjątkiem języka polskiego oraz treści dotyczących Polski w nauczaniu historii i geografii,
2) język mniejszości może być drugim, obok polskiego, językiem nauczania: wówczas zajęcia w dwóch językach są prowadzone z co najmniej czterech obowiązkowych zajęć edukacyjnych, z wyjątkiem zajęć obejmujących język polski, część historii dotyczącą historii Polski i część geografii dotyczącą geografii Polski,
3) język mniejszości może być dodatkowym przedmiotem dla ucznia, który pobiera naukę w szkole w języku polskim.

Podobne zasady dotyczą przedszkoli. Wybór sposobu organizowania nauki języka mniejszości zależy zarówno od potrzeb zgłaszanych przez środowisko mniejszości (rodziców) wobec organów prowadzących, jak i od możliwości kadrowych, jakimi dysponuje przedszkole lub szkoła.

telefon: + 48 22 34 74 204
adres email: sekretariat.b.nowacka@men.gov.pl
gov.pl/edukacja

al. J.Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa

Wymiar godzin zajęć z języka mniejszości zależy od sposobu jego nauczania. W przypadku, gdy język ten jest dodatkowym przedmiotem, zajęcia są prowadzone w wymiarze 3 godzin tygodniowo. W pozostałych przypadkach wymiar godzin jest większy (4-5 godzin). W liceum i technikum nauka języka mniejszości może być prowadzona także w zakresie rozszerzonym. W zależności od liczby uczniów zgłoszonych na naukę języka mniejszości w danej szkole, zajęcia mogą być organizowane w grupach oddziałowych, międzyoddziałowych, międzyklasowych lub międzyszkolnych. Minimalna liczba uczniów, dla której organizuje się naukę języka mniejszości w przedszkolu (szkole) lub w międzyprzedszkolnym (międzyszkolnym) punkcie nauczania wynosi 3.

Nauczanie języka mniejszości, własnej historii i kultury oraz geografii odbywa się na podstawie programów nauczania dopuszczonych do użytku w szkole przez dyrektora szkoły. Warunkiem dopuszczenia jest zgodność programu z podstawą programową wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego.

Język mniejszości narodowej jest uwzględniony także w sprawdzianie ósmoklasisty i egzaminie maturalnym. Dla absolwentów, którzy uczestniczyli w zajęciach z języka mniejszości, język ten jest obowiązkowym przedmiotem maturalnym w części pisemnej (na poziomie podstawowym) i ustnej (bez określenia poziomu). Absolwenci szkół lub oddziałów, w których zajęcia edukacyjne były prowadzone w języku mniejszości narodowej mogą także zdawać na egzaminie maturalnym przedmioty w języku danej mniejszości.

2. **Dane o uczniach uczących się języka mniejszości ukraińskiej**. Dane według stanu bazy danych SIO na dzień 17 marca 2024 r.

Typy oddziałów	**Typ podmiotu**					**Razem**
	Przedszkole	**Szkoła podstawowa**	**Liceum ogólnokształ.**	**Technikum**	**Branżowa szkoła I stopnia**	
grupa nauczania języka mniejszości	179	1 182	50	9	9	1 429
oddział podstawowy dwujęzyczny dla mniejszości narodowej	82	85	24	-	-	191
oddział podstawowy z dodatkową nauką języka mniejszości narodowej	59	145	-	-	-	204
oddział podstawowy z językiem nauczania mniejszości narodowej	35	118	64	-	-	217
Razem	**355**	**1 530**	**138**	**9**	**9**	**2 041**

Opisane wyżej zasady dotyczą wyłącznie uczniów - obywateli polskich. Nie mają zastosowania wobec uczniów – obywateli Ukrainy.

3. Uczniowie – migranci i uchodźcy z Ukrainy.

Obecnie w szkołach w Polsce uczy się **186 115** dzieci, młodzieży i dorosłych **obywateli Ukrainy**, w tym **blisko 140 000 realizuje obowiązek szkolny i obowiązek nauki uczęszczając do szkół podstawowych i ponadpodstawowych**.

Uczniom zapewnia się następujące wsparcie w procesie adaptacji w polskich szkołach[1]:

1) nauka w oddziale przygotowawczym, w którym proces kształcenia obejmuje nauczanie języka polskiego oraz treści poszczególnych przedmiotów w zakresie dostosowanym do potrzeb i możliwości edukacyjnych uczniów oraz w formie organizacyjnej wspomagającej efektywność ich kształcenia. Okres nauki ucznia w oddziale trwa do końca roku szkolnego, w którym uczeń został zakwalifikowany do oddziału, z tym że okres ten w zależności od postępów w nauce ucznia i jego potrzeb edukacyjnych może zostać skrócony albo przedłużony, nie dłużej niż o jeden rok szkolny.
   Obecnie uczy się w oddziałach 4 067 uczniów. Pozostali uczęszczają do oddziałów ogólnodostępnych.

2) uczestnictwo przez okres do 24 miesięcy w dodatkowej, bezpłatnej nauce języka polskiego prowadzonej indywidualnie lub w grupach liczących nie więcej niż 15 uczniów, w wymiarze nie niższym niż 6 godzin lekcyjnych tygodniowo. W dodatkowych zajęciach z języka polskiego uczestniczy obecnie 82 056 uczniów.

3) korzystanie z dodatkowych zajęć wyrównawczych w zakresie przedmiotów nauczania, organizowanych przez organ prowadzący szkołę przez okres do 12 miesięcy.

4) korzystanie z pomocy osoby władającej językiem ukraińskim zatrudnionej w charakterze pomocy nauczyciela, nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy.

Wszystkie ww. formy wsparcia będą kontynuowane w roku szkolnym 2024/2025.

W obecnie procedowanym projekcie nowelizacji ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy (...) przewiduje się od roku szkolnego 2024/2025 możliwość zatrudniania w szkole asystentów międzykulturowych.
Uczniowie – obywatele Ukrainy, którzy korzystają z opieki w przedszkolach lub pobierają naukę w szkołach funkcjonujących w ukraińskim systemie oświaty z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, nie podlegają obowiązkowemu rocznemu

[1] Art. 165 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe* (Dz.U. z 2023 r. poz. 900 z późn. zm.), rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. *w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw* (Dz.U. z 2023 r. poz. 2301), rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. *w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy* (Dz.U. z 2023 r. poz. 2094).

przygotowaniu przedszkolnemu, obowiązkowi szkolnemu i obowiązkowi nauki na terenie Polski[2].
MEN planuje objąć obowiązkiem szkolnym i obowiązkiem nauki wszystkie dzieci z Ukrainy przebywające na terytorium RP. W roku szkolnym 2024/2025 możliwość edukacji w formule online w systemie ukraińskim będzie dotyczyła wyłącznie uczniów, którzy są obecnie w klasie 11 lub 12 i kończą dany etap edukacyjny.
Ministerstwo pracuje obecnie także nad nowelizacją rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. *w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy.*

4. **Nauka języka i kultury kraju pochodzenia.**

Stosownie do art. 165 ust. 15 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, dla osób niebędących obywatelami polskimi, podlegających obowiązkowi szkolnemu, naukę języka
i kultury kraju pochodzenia organizuje placówka dyplomatyczna lub konsularna kraju ich pochodzenia działająca w Polsce albo stowarzyszenie kulturalno-oświatowe danej narodowości. Nauka może być organizowana w szkole w porozumieniu z dyrektorem szkoły i za zgodą organu prowadzącego. Szkoła udostępnia nieodpłatnie pomieszczenia i pomoce dydaktyczne.

Jednocześnie zapisy § 20 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. *w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1283) precyzują, że:

1) dla uczniów niebędących obywatelami polskimi, podlegających obowiązkowi szkolnemu placówka dyplomatyczna lub konsularna kraju ich pochodzenia działająca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo stowarzyszenie kulturalno-oświatowe danej narodowości mogą organizować w szkole naukę języka i kultury kraju pochodzenia, jeżeli do udziału w tym kształceniu zostanie zgłoszonych co najmniej 7 uczniów,
2) łączny wymiar godzin nauki języka i kultury kraju pochodzenia nie może być wyższy niż 5 godzin lekcyjnych tygodniowo,
3) dyrektor szkoły ustala w porozumieniu z placówką dyplomatyczną lub konsularną lub stowarzyszeniem dni tygodnia i godziny, w których może odbywać się w szkole nauka języka i kultury kraju pochodzenia.

Konkludując należy stwierdzić, że **napływ do polskich szkół dzieci z Ukrainy nie ma żadnego bezpośredniego wpływu na sytuację edukacyjną dzieci i młodzieży ukraińskiej mniejszości narodowej w Polsce** z uwagi na odrębną sytuację prawną i status wynikający z odrębnie ukształtowanego zakresu praw i obowiązków określonych w Konstytucji RP i ustawach dla obywateli RP i osób nieposiadających polskiego obywatelstwa.

[2] Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. *w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy* (Dz.U. z 2023 r. poz. 2094).